

УДК 378.015.31:130.123.4

ТРИ ЕЛЕМЕНТИ ФОРМУВАННЯ ПЛАНЕТАРНОЇ СВІДОМОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

М.В. Воронкін

Стаття розкриває сутність трьох елементів формування планетарної свідомості студентської молоді.

Ключові слова: планетарна свідомість, гуні матеріальної природи, благодійна діяльність, молитва, студентська молодь.

«Кризи, конфлікти, суперечності» – такими заголовками останні 10 років рясніє більшість наукових статей. Наука, релігія, філософія – кожен щиро намагається запропонувати свій варіант вирішення проблеми.

Зрозуміло, наука зробила стрімкий стрибок вперед і допомогла людству багатьма способами. Завдяки розвитку засобів зв'язку, транспорту та обчислювальної техніки людство наблизилося до розуміння, що є єдиним живим організмом. Незважаючи на значні досягнення науки, у неї є темна сторона, яка володіє всіма можливостями для знищення людини з лиця землі у вигляді ядерних, хімічних, біологічних та інших високотехнологічних видів бомб, створених нею ж самою.

Найвище послання релігійної та духовної мудрості полягає в тому, що людська форма життя є безцінним даром Бога і вона призначена для піднесення свідомості і пошуку кінцевої мети життя. Жодна релігія не проповідує егоїзм і споживацтво, а навпаки, навчає гуманно ставитися до всього живого і по суті своїй миролюбна. Однак темний бік неправильної релігійної практики це фанатизм, який тягне за собою неправильне тлумачення писань в ім'я релігії, ігнорування матеріального життя, науки і наукового світогляду, який не вписується в релігійні канони.

Наразі настав час науці і людству вийти на новий рівень самосвідомості, поєднавши науковий світогляд і ті духовні цінності, які накопичили релігії світу. Такий рівень свідомості в науці прийнято називати – планетарною свідомістю.

Ідеї планетарної свідомості, взаємозв'язку людини і природи отримали свій розвиток у вченні про ноосферу В.І. Вернадського, співзвучному основним напрямкам американського інвайронменталізму (від англ. Environment – навколишнє середовище). Вперше взаємодія суспільства з середовищем свого перебування опинилося в центрі уваги науки. Ця орієнтація помітна у соціології, філософії, політекономії, правознавстві, етиці, естетики. Істотний крок вперед був зроблений російською релігійною філософією (Н.А. Бердяєв, І.В. Кирєєвський, В.С. Соловйов, Н.Ф. Федоров, П.А. Флоренський та ін), центральною ідеєю якої стало уявлення про те, що Людина – складова Природи, що їх не слід протиставляти, а необхідно розглядати у єдності.

Свідоме формування планетарного мислення можна виявити в працях П. Тейяра де Шардена.

Ідеї П.І. Новогордцева, В.Н. Муравйова, А.К. Горського, Е.А. Зеленова, А.Л. Чижевського, Н.Г. Холодного можна розглядати як внесок у формування планетарного мислення.

Важливу роль в гармонізації взаємовідносин людини і природи, у подоланні погляду на природу як на простий об'єкт людської діяльності відіграла так звана "універсальна етика" (Л.М. Толстой, М. Ганді, А. Швейцер та ін.) Головна проблема на рівні людських якостей, яку поставили Л. Толстой і М. Ганді, це заміна агресивно-споживчого типу особистості на любовно-творчий. Переосмисливши ідеї моральних вчителів минулого, вони теоретично обґрунтували і практично втілили у життя принципи ненасильницького розвитку.

Нині активно розвивається ідея планетарної свідомості – де рівень свідомості людини та суспільства настільки великий, що дозволяє їм служити благу всього людства, всього живого на планеті Земля. Цей рівень свідомості не відкидає ні духовний світ з Ідеєю Бога, ні наукові матеріально-технічні досягнення, які, однак, мають бути не самоціллю і не предметом наживи та досягнення особистих амбіцій чи претензій національного характеру, а мати допоміжний, службовий характер, що допомагає жити, а не знищувати живе. У цій статті ми запропонуємо практичний метод з формування планетарної свідомості студентської молоді, що складається з трьох категорій:

1. Культивування свідомості в гуні благості (саттви);
2. Благодійна діяльність – практичне проявлення свідомості в гуні благості;

3. Молитва – як метод підвищення свідомості.

Розкрити зміст практичного методу з формування планетарної свідомості студентської молоді.

Говорячи про нагальні проблеми сьогодення, якто – погіршення стану навколишнього середовища, неважко здогадатися, що причиною цієї кризи, як, втім, і всіх інших, стала зростаюче егоїстична свідомість особистості, в основі якої лежить споживче бажання жити для себе. У старій англійській приказці говориться: «Думка народжує дію, дія – звичку, звичка – характер, характер – долю». Цей же принцип відбивається у ведичній літературі, де описується три стадії розвитку карми (долі). Перша стадія у формі насіння. Друга – коли насіння виростають, але ще не плодоносять. І третя стадія – власне плоди цієї карми: страждання або насолоди.

Насіння карми – це певна схильність до чого, або в нашому випадку – це схильність жити для себе, не враховуючи при цьому інтереси оточуючих, закони навколишнього середовища і т.д. Друга стадія – це вже виражене бажання зробити щось. У цьому випадку людина ще нічого не зробила, але бажання вже присутнє, вона вже обмірковує, як це зробити найкращим чином. Третя ж стадія – це прихід самих плодів карми: людина робить дію і отримує реакцію [4].

У найзагальнішому вигляді цей механізм можна сформулювати таким чином:

«Бажання – думки – вчинки – наслідки (плоди)».

Тепер, коли ми з'ясували, що в основі існуючих проблем на сьогоднішній день лежить споживче бажання, нам буде зрозуміліше, з чим саме необхідно працювати. І питання полягає в тому, що впливає на наші бажання, наші нахили, що рухає нашу сутність, що формує наш світогляд?

Досліджуючи тематику цього питання, ми знову звертаємося до ведичної літератури, де говориться, що свідомість перебуває під впливом трьох гун (гуна в перекладі з санскриту означає якість, енергія або мотузка) матеріальної природи – неуттво (тамас), пристрасть (раджас) і благість (саттва). [1] Залежно від того, під впливом яких гун, якостей матеріальної природи переважно перебуває наша свідомість, такі бажання у нас і прокидаються, і такі дії ми будемо здійснювати, а потім відповідно і наслідки ми будемо отримувати.

Тему гун матеріальної природи ми вже досліджували у минулій статті. Зараз ми коротко перерахуємо ознаки кожної гуни:

- Гуна доброти (саттва): чистота, просвітлює живу істоту, дає знання, позбавляє від наслідків гріхів, виконує функцію підтримки життєвих процесів;
- Гуна пристрасті (раджас): нескінченні бажання, неспокій, жадібність, виконує функцію творення життєвих процесів;
- Гуна невігластва (тамас): ілюзія, лінь, сон, божевілля, виконує функцію руйнування життєвих процесів.

Таблиця гун матеріальної природи:

<i>Предмет</i>	<i>Саттва</i> (доброта)	<i>Раджас</i> (пристрасть)	<i>Тамас</i> (Тьма, невігластво)
Симптоми	Самовладання, стійкість. Людина стає щасливою і доброчесною, до неї приходить мудрість та інші достоїнства.	Хіть, жадання Людина не покладаючи рук трудиться заради багатства і престижу, відчуває переживання і боротьбу	Гнів Людина стає дурною, занурюється у скорботу і ілюзію, спить занадто багато, заглиблена у помилкові надії, проявляє насильство
Результати діяльності, розвиток	Знання, чистота, щастя	Жадібність, розчарування	Дурість, божевілля, ілюзія
Вчинки	Вершаться з почуття обов'язку, безкорисливо, з любов'ю для інших людей	заради задоволення бажань, що впливає з помилкового уявлення про себе. Мотивовані корисливістю	Руйнують відносини, здоров'я, природу, із застосуванням насильства
Їжа	Свіжа, не пов'язана з насильством. Збільшує тривалість життя, очищає існування,	Занадто гірка, надто кисла, солоня, пряна, гостра, суха, гаряча, і холодна.	Несвіжа, несмачна, що складається із залишків і непридатних

	дає силу здоров'я, щастя і задоволення (Фрукти, овочі, горіхи, мед, злаки, боби)	Прийнята поспіхом. Викликає страждання, нещастя і хвороби	продуктів (м'ясо, риба, яйця, алкоголь)
Рідини	Молоко, вода	Чай, кава, кола	Алкоголь
Мотив щастя	Зробити щасливими інших	Зробити щасливим себе (враховуючи інтереси інших)	Зробити щасливим себе будь-якими шляхами
Мова	Проста, добра	Наукова, багата термінами	Мат, жаргон
Одяг	Чистий, простий, акуратний	Яскрава, яка приваблює, модна	Брудна, з дірками, синтетична
Віра	Вивчає як правильно жити, позитивно ставиться до інших традицій, бачить одну неподільну (духовну) природу в усіх живих істотах. Спонукає вивчати священні писання	Фанатизм, задрість до інших традицій та культур, протиставлення	Віщає пріоритети, але не слідує їм. Слова розходяться зі справами. Є схильність трактувати священні писання на свій розсуд
Благодійність	вчиняється з почуття обов'язку, не переслідуючи корисливих мотивів	вчиняється з метою получить вигоду (слава та ін.)	Містить приховані мотиви, з метою маніпуляції, переслідуючи конкретні цілі
Виконувана функція	Підтримання	Активна діяльність	Руйнування
Книги, філософія людини	Художня література, священні писання	«Як заробити мільйон?»	«Як приготувати самогон?»
Коло спілкування	Культурні, порядні люди, які цікавляться самоусвідомленням	Бізнесмени, ділки	Наркомани, злочинці
Місце	Природа	місто	в'язниця

перебування			
-------------	--	--	--

Будь-який предмет можна розглянути з точки зору трьох гун матеріальної природи. Ми описали в цій таблиці лише декілька прикладів.

Тепер ми розглянемо механізм впливу гун на свідомість, світогляд і бажання людини.

Веди нас повідомляють про три способи отримання знання: 1) чуттєве сприйняття (пратьякша), 2) умовивід (Анумана) і 3) авторитетне свідоцтво (Шабда). Саме сукупність цих трьох способів дає можливість отримання достовірного знання [5].

Можна сказати, що сучасна наука використовує переважно перші два методи пізнання, а релігія – останній. Для початку давайте розглянемо шлях отримання інформації через сприйняття (Пратьякша).

Пратьякша (чуттєве сприйняття) – це метод пізнання, при якому інформація, досвід, набувається в результаті зіткнення органів чуття з об'єктами навколишнього світу [5].

Як відомо, у людини є п'ять пізнаючих органів почуттів: нюх, дотик, слух, зір, смак. З їхнього допомогою людина отримує інформацію з навколишнього світу. Чуттєвий досвід, який отримує людина за допомогою органів чуття (пратьякша), у кінцевому підсумку формує у людини картину світу і впливає на його подальші бажання, вчинки і їхні результати. Наприклад, музика в гуні невігластва спонукає людину до насильства, агресії, руйнації і т.д., в пристрасті – рухатися, танцювати, у доброті – до спокою, споглядання і самоусвідомлення. Таксамо, впливає і те, на що людина дивиться, що вона нюхає, з чим стикається. Саме тому велику увагу в освіті потрібно приділяти художньому та естетичному вихованню. Також дуже важливим є і те, що людина їсть. Як говориться: «Людина є те, що вона їсть».

Таким чином, ми бачимо важливим усвідомлено відстежувати, що ми отримуємо через чуттєве сприйняття. Впливу яких енергій ми піддаємо свою свідомість – благості, пристрасті або невігласи. Стикаючись з якістю гуни доброти, свідомість прояснюється. Чистіше стають бажання, а відповідно і вчинки, методи і мотиви.

Отже, перше, що необхідно в роботі з формування планетарної свідомості – це, щоб органи чуття людини стикалися переважно з енергією доброти (саттва).

Така взаємодія з навколишнім середовищем звільнить в людині новий ресурс, який виразиться у бажанні жити і трудитися на благо своїх близьких, рідних, міста, народу, світу і т.д. Це другий елемент з формування планетарної свідомості особистості, який ми визначаємо як благодійну діяльність. Важливо враховувати, що ця діяльність повинна мати безкорисливий характер. До другого елементу ми також відносимо виконання своїх обов'язків перед самим собою, сім'єю, трудовим колективом, суспільством, природою і Богом.

Ці перші два елементи з формування планетарної свідомості ми називаємо зовнішніми. Тепер ми перейдемо до третього елементу – внутрішнього, який відображає суть третього методу отримання знання і називається Шабда (вербальне свідоцтво). Шабда – це духовний звук, що вібрує в самій глибині серця, мова внутрішнього осяяння. Це те, що релігійні традиції називають одкровенням [5]. Практичний бік цього елементу полягає у повторенні молитви, мантри.

У наш час наукові дослідження довели, що молитва дає кращий ефект, якщо виконується відповідно до певних правил. Згідно з дослідником і письменником Греггом Брейденом, найефективніші методи молитви прийшли до нас з дуже давніх часів. Він вчить, що ефективна молитва допускає існування в сьогоднішні того, що ми хочемо отримати у майбутньому. Це, згідно з вченням Вед, не що інше, як практичне застосування закону карми. Грегг Брейден пише: «Більшість обумовлюючих факторів у західній культурі протягом останніх півтори тисячі років спонукають нас молити про божественне втручання, щоб змінити обстановку і умови нашого життя. І ми отримуємо відповідь на наші молитви. Тим не менш незважаючи на те що ми просимо у молитвах тільки хороше, ми несвідомо притягаємо у своє життя обставини, від яких всіма силами намагаємося піти. Наприклад, коли ми молимося: «О Боже, дозволь світу запанувати на Землі», в дійсності цією молитвою ми констатуємо факт, що зараз миру на Землі немає.

Інші методи молитви ґрунтуються на тому, що ми молимося так, ніби результат молитви вже досягнутий, і це допомагає нам посилити її ефект, тому що завдяки цьому прийому в момент молитви розум і тіло занурюються у стан спокою і задоволення.

Квантова наука йде на крок далі, стверджуючи, що творіння дуже точно відповідає на наші почуття (молитви), приводячи у відповідність умови і стан зовнішнього світу з внутрішнім світом (нашими почуттями,

відчуттями, емоціями). Хоча результат нашої молитви може і не бути присутнім явно у зовнішньому світі, нам дається можливість усвідомити наш зв'язок з творінням і жити так, ніби наша молитва вже отримала відгук.

Якщо ми хочемо, щоб світ став кращим, спочатку внутрішнім поглядом в уяві нам необхідно створити умиротворений і щасливий світ, де немає місця пристрасті і невігластву, де всі щасливо живуть у саттва-гуні, допомагаючи один одному. Визнаючи такий світ як реальність і з почуттям вдячності до Бога за відповідь на молитву, ми стаємо співтворцями такого світу, створюючи відповідний кармічний результат. Ви знайдете корисним під час молитви представляти картину в гуні благості, яку ви хотіли б втілити у реальність»[3].

Якщо людина з тих чи інших причин не може повторювати молитви, мантри, ми використовуємо метод доктора Олега Торсунова, який рекомендує повторювати таку фразу: «Я бажаю всім щастя» [6].

У статті ми підкреслили важливість формування планетарної свідомості студентської молоді та запропонували практичний метод його здійснення. Цей метод складається з трьох складових: 1. Культивування гуні доброти (саттва); 2. Благодійна діяльність; 3. Молитва. Механізм роботи цього методу ми постаралися описати. Надалі плануємо дати більш розгорнуту характеристику розглянутої методики.

Литература

1. Бхактиведанта Свами А.Ч. Бхагават – Шримад - Бхагаватам/ Бхактиведанта Свами А.Ч. – М.: Изд-во: ВВТ, 1992- 2002.-Тт. 1-12, -471.
2. Рузов В.О. Чакравидья и планирование успеха, - М., Изд-во: Философская книга, 2005, - 12.
3. Руссо Дхан Арманд. Уроки духовной экономики, - Херсон., Изд-во: Тайна тайн, 2008,-395 - 397.
4. Степанюк Ю.А. Ведические знания о здоровье: учеб. Пособие.- Ровно, 2008. – 53.
5. Сухотра Свами. Тень и Реальность, М., Изд-во: Философская книга, 2008, - 13, 31.
6. Торсунов О.Г. Законы Вселенной, К., Изд-во: VedaPress, 2004, - 235.

Статья раскрывает сущность трех элементов формирования планетарного сознания студенческой молодежи.

Ключевые слова: планетарное сознание, гуны материальной природы, благотворительная деятельность, молитва, студенческая молодежь.

The article reveals the essence of the three elements of the formation of planetary consciousness of students.

Key words: planetary consciousness, gunas of material nature, eleemosynary activity, prayer, students.

Воронкін М.В. – аспірант кафедри педагогіки Східноукраїнського національного університету імені Тараса Шевченка (м. Луганськ, Україна)

Рецензент – доктор педагогічних наук, професор Є.А.Зеленов

УДК 378.034 + 378.036

КУЛЬТУРНІ ОРІЄНТАЦІЇ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У КЛАСИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

М. І. Данилевська

У статті розглядається проблема та специфіка культурних орієнтацій студентів технічних спеціальностей класичного університету. Досліджуються специфічні риси морального виховання; представлено взаємодію морального та професійного виховання студентської молоді у класичному університеті. Аналізуються такі поняття, як «моральне виховання», «культурні орієнтації» та «духовність».

Ключові слова: культурні орієнтації, моральне виховання, духовність особистості.

Проблеми української молоді представляють проблеми не тільки молодого покоління, але й усього суспільства у цілому, від рішення яких залежить не тільки сьогодення, але і наше майбутнє. Гострота вічних питань не залежить від віку, однак для молодих людей їхня